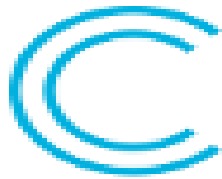

Adroddiad Monitro Blynyddol Safonau Iaith Gymraeg Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy 2018 - 2019

Paratowyd yn unol â gofynion

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

Ebrill 2019

1.0 CYFLWYNIAD

- 1.1 Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy wedi mabwysiadu'r egwyddor, wrth gynnal busnes cyhoeddus a gweinyddu cyfiawnder yng Nghymru, na fydd yn trin yr iaith Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.
- 1.2 Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn sefydlu fframwaith cyfreithiol i osod dyletswydd ar y Cyngor, ymhlith sefydliadau eraill, i gydymffurfio â Safonau yn ymwneud â'r iaith Gymraeg. Mae'r Cyngor wedi cael 167 o Safonau i gydymffurfio â nhw yn y meysydd a ganlyn:
 - Cyflenwi Gwasanaethau
 - Gweithredu
 - Llunio Polisi
 - Hybu
 - Cadw Cofnodion
- 1.3 Mae'r dyletswyddau sy'n deillio o'r Safonau yn golygu na ddylai'r Cyngor drin yr iaith Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, ynghyd â hybu a hwyluso'r defnydd o'r iaith Gymraeg (gan ei gwneud yn haws i bobl ddefnyddio eu sgiliau iaith Gymraeg mewn bywyd bob dydd).
- 1.4 Pwrpas y Safonau yw:
 - rhoi mwy o eglurder i sefydliadau ar eu dyletswyddau am yr iaith Gymraeg
 - rhoi mwy o eglurder i siaradwyr Cymraeg am y gwasanaethau y medrant ddisgwyl eu cael yn Gymraeg
 - sicrhau mwy o gysondeb o wasanaethau Cymraeg a gwella eu hansawdd.
- 1.5 Mae Safonau'r Gymraeg yn disodli Cynllun Iaith Gymraeg y Cyngor a gymeradwywyd gyntaf gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg ar 23 Gorffennaf 1997, ac a ddiwygiwyd ar 14 Mai 2004 ac yna ar 23 Ebrill 2009.
- 1.6 Er bod y Cyngor eisoes yn cydymffurfio â mwyafrif y Safonau Iaith Gymraeg fel rhan o'u Cynllun Iaith Gymraeg cynt, mae'r Safonau wedi darparu cyfle i atgyfnerthu'r gofynion i sicrhau cydymffurfiaeth.
- 1.7 Mae'r adroddiad hwn ar gael i'r cyhoedd yn swyddfeydd cyhoeddus y Cyngor ac ar ei wefan gyhoeddus. Mae'r adroddiad hefyd yn cael ei gylchredeg i'r gwasanaethau unigol i gyd drwy gyfrwng swyddogion cyswllt y Gymraeg ac yn ogystal â hyn, cyhoeddir gwybodaeth am yr adroddiad monitro cyffredinol ynghyd â'r argymhellion ar y fewnwyd a'i ddsbarthu drwy gyfrwng negeseuon ar y system negeseuon mewnol, yn y Brîff Tîm ac yn y Newyddlen Staff. Bydd dolen gyswllt i'r ddogfen hon yn cael ei rhannu gyda staff derbynfydd y Cyngor a byddwn yn rhoi gwybod wrth drigolion Conwy amdano.
- 1.8 Mae'r adroddiad monitro hwn yn adlewyrchu'r cynnydd a wnaed yn erbyn camau gweithredu yn deillio o'r Safonau Iaith Gymraeg. Casglwyd y wybodaeth sy'n cael ei chynnwys yn yr adroddiad hwn o ganlyniad i'r monitro parhaus y mae'r Cyngor yn ei gynnal ar ei Wasanaethau.

2.0 CYNNYDD SYLWEDDOL

2.1 Mae sawl ymgyrch wedi golygu fod cynnydd yn nifer y cyfleoedd sydd ar gael i staff ddefnyddio eu sgiliau iaith Gymraeg a'i gwneud hi'n haws i bobl ddefnyddio eu sgiliau iaith Gymraeg mewn bywyd bob dydd. Dyma grynodedb ohonynt:

- 2.1.1 **Gwersi Cymraeg** – yn ystod 2018-19, mynychodd 73 aelod o staff y Cyngor a 2 Gynghorydd wersi Cymraeg drwy gynllun gan Y Ganolfan Dysgu Cymraeg Cenedlaethol o'r enw Cymraeg Gwaith. Cynhaliwyd y gwersi rhwng mis Medi a mis Mawrth. Cynllun am ddim yw hwn sy'n darparu gwersi Cymraeg dwys, wythnosol i staff y Cyngor a Chynghorwyr. Roedd nifer fawr o staff wedi dangos diddordeb ynddo, sy'n galonogol iawn, ac mae'n anffodus nad oedd digon o le i bawb oherwydd niferoedd a nodwyd gan Y Ganolfan Dysgu Cymraeg. Bu'r cyfnod cychwynnol hwn yn llwyddiannus iawn, ac mae wedi arwain at fwy o newyddion da, sef, y bydd y Ganolfan Dysgu Cymraeg Cenedlaethol yn ariannu mwy o gyrsiau ar ein cyfer yn ystod 2019-20.
- 2.1.2 **Sgiliau iaith Gymraeg** – Bellach, mae sgiliau iaith pob gwasanaeth yn cael eu monitro bob chwe mis yng nghyfarfodydd Adolygu Perfformiad Gwasanaethau bob gwasanaeth unigol. Mae Penaethiaid Gwasanaeth a Rheolwyr hefyd yn cael gwybodaeth am allu iaith Gymraeg gweithwyr yn eu gwasanaethau gan y Rheolwr y Gwasanaethau Iaith Gymraeg a Chyfieithu hefyd, a thrafodir os a phan welir manau gwan.
- 2.1.3 **System Oriau Hyblyg yn Gymraeg** – Rydym yn falch o allu adrodd bod fersiwn Gymraeg o'r System Oriau Hyblyg ar gael bellach, sy'n newyddion gwych. Mae'r diolch yn bennaf i'n cydweithwyr yn y Gwasanaethau Adnoddau Dynol am eu dyfalbarhad yn sicrhau bod y system hon yn cael ei chyhoeddi yn Gymraeg hefyd.
- 2.1.4 **Cwynion** – Ni chafwyd yr un gŵyn yn ymwneud â'r Gymraeg eleni.

3.0 ARGYMHELLION AR GYFER GWELLA / CYNNYDD PELLACH

3.1 Dyma'r prif feysydd yr ydym ni'n teimlo sydd angen canolbwyntion arnynt dros y flwyddyn nesaf:

- 3.1.1 **Strategaeth Hybu'r Gymraeg** – Mae gan y Cyngor Strategaeth Hybu'r Gymraeg mewn grym eisoes, ond, ein dymuniad yw datblygu'n sylweddol ar y Strategaeth honno a gweld yr iaith Gymraeg yn ffynnu ymhellach fyth yng Nghonwy, gan osod y sir yng nghanol strategaeth a nod Llywodraeth Cymru o greu neu sicrhau 1 miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050 a chreu Conwy yn sir lle mae diwylliant Cymraeg a Chymreig yn hyfyw ac yn fywiog ac lle mae'r iaith Gymraeg yn ffynnu ac yn datblygu. O'r herwydd, mae'r fersiwn newydd o'r Strategaeth, a gyflwynir i'r Pwyllgor ym mis Mai, yn llawer mwy uchelgeisiol, ac yn canolbwyntio ar feysydd gyda mwy o ganolbwynt, sydd, yn ein barn ni yn greiddiol i lwyddiant y Strategaeth. Y meysydd hynny fydd Y Gweithle, Yr Ysgol, Y Cartref, Y Gymuned, Ffactorau Allanol a Thwf y Gymraeg Gydol Oes.
- 3.1.2 **Gwersi Cymraeg a Gloywi iaith** – Byddwn yn monitro'r cynllun cyrsiau Cymraeg drwy iaith Gwaith yn ystod 2019-20 yn ofalus iawn i wneud yn siŵr bod pawb yn elwa o'r cynlluniau ac er mwyn cynyddu'r defnydd o'r iaith Gymraeg yn y Cyngor.

4.0. CADW COFNODION

- 4.1 **Cwynion** – Ni chafwyd yr un gŵyn yn ymwneud â'r Gymraeg yn ystod 2018-19.
- 4.2 **Ymchwiliadau gan Gomisiynydd y Gymraeg** – Ni chafwyd unrhyw ymchwiliadau am Honiad o Fethu Cydymffurfio gan Gomisiynydd y Gymraeg eleni.

5.0 GWEITHLE DWYIEITHOG

- 5.1 **System Oriau Hyblyg yn Gymraeg** – Rydym yn falch o allu adrodd bod fersiwn Gymraeg o'r System Oriau Hyblyg ar gael bellach, sy'n newyddion gwych. Mae'r diolch yn bennaf i'n cydweithwyr yn y Gwasanaethau Adnoddau Dynol am eu dyfalbarhad yn sicrhau bod y system hon yn cael ei chyhoeddi yn Gymraeg hefyd.
- 5.2 **Cortynnau Gwddf Iaith Gwaith** - Mae'r galw am gortynnau gwddf iaith gwaith wedi cynyddu eto eleni, gyda mwyfwy o staff a'r cyhoedd yn gwneud cais amdanynt. Mae pob aelod o staff y Cyngor sy'n siarad Cymraeg yn rhugl yn gwisgo cortyn gwddf neu fathodyn iaith gwaith. Mae nifer fawr o staff wedi cysylltu yn ystod y flwyddyn yn dweud eu bod wedi dechrau llawer mwy o sgysiau yn Gymraeg oherwydd bod pob aelod o staff sy'n siarad Cymraeg yn eu gwisgo bellach, a hefyd llawer wedi sôn nad oeddent wedi sylweddoli bod aelodau staff penodol yn siarad Cymraeg cyn hynny, felly mae hyn yn sicr wedi bod yn ddefnyddiol iawn yn fewnol, yn ogystal â gyda'r cyhoedd. Mae hyn hefyd yn cael ei gynnwys fel rhan o'r rhestr wirio ar y Ffurflen Cyflwyno Gweithiwr Newydd ac yn rhan o'r wybodaeth a roddir yn ystod y Cyflwyniad Corfforaethol i bob aelod newydd o staff.
- 5.3 **Cortynnau Gwddf Dysgwyr** – Mae'r Cortynnau Gwddf Dysgwyr yn parhau i fod yn boblogaidd iawn ac mae'r galw am gortynnau gwddf dysgwyr wedi cynyddu hefyd eleni. Cafwyd adborth gan rai dysgwyr Cymraeg dros y blynyddoedd diwethaf nad oeddent yn teimlo'n gyffyrddus yn gwisgo'r cortyn gwddf iaith gwaith oherwydd bod pobl yn ystyried bod hynny'n dynodi eu bod yn rhugl yn Gymraeg, felly cawsom gortynnau gwddf 'Dysgwr' ar eu cyfer, ac mae nifer fawr iawn o staff yn eu gwisgo bob dydd. Cafwyd adborth ychwanegol eleni yn nodi bod y cyhoedd a staff yn fwy amyneddgar gyda staff sy'n dysgu Cymraeg ac yn dymuno ymarfer eu sgiliau, a rhai wedi cychwyn darparu gwasanaeth yn Gymraeg wrth ymdrin â'r cyhoedd am y tro cyntaf oherwydd hyn.
- 5.4 **Teclyn Sgiliau Iaith a Negeseuon E-bost** – Bu'r teclyn hwn ar waith ers dros ddwy flynedd bellach, ac mae'n parhau i fod yn llwyddiannus iawn. Drwy gymorth y Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth, mae'r Teclyn Sgiliau Iaith wedi'i gysylltu â'r rhestr staff sydd â chyfrif e-bost. Felly, os ydi aelod o staff yn ysgrifennu neges e-bost at aelod arall o staff y Cyngor, a bod yr aelod hwnnw o staff yn siarad Cymraeg, bydd neges yn ymddangos uwchben ei enw ar y neges yn dweud:
"Rydw i'n siarad Cymraeg / I can speak Welsh".
- Cafwyd adborth cadarnhaol iawn eleni ynglŷn â hyn gan fod hyn o gymorth mawr i staff y Cyngor wrth gyfathrebu â staff eraill ac yn golygu ei bod hi'n haws o lawer gwybod beth yw sgiliau iaith y staff yr ydych yn cysylltu â nhw. Dros y flwyddyn ddiwethaf, nododd sawl aelod o staff wedi cysylltu i ddweud pa mor ddefnyddiol ydi'r teclyn hwn ac yn nodi eu bod wedi cychwyn llawer mwy o sgysiau dros e-bost yn Gymraeg ers dyfodiad y teclyn. Cafwyd adborth hefyd mewn sesiwn Cyflwyniad Corfforaethol gan staff newydd yn nodi eu bod wedi gwirioni â'r teclyn hwn ac yn nodi ei fod yn ddefnyddiol iawn yn enwedig gan nad ydynt yn nabod prin neb eto.

5.5 **Logo Iaith Gwaith ar waelod e-bost** - Mae staff sy'n medru'r Gymraeg yn cynnwys logo ar waelod eu llofnod e-bost i adael i gwsmeriaid a chydweithwyr wybod eu bod yn medru'r Gymraeg. Yn yr un modd, rydym wedi datblygu logo ar gyfer dysgwyr sy'n nodi 'Dw i'n dysgu Cymraeg'. Mae nifer fawr o ddysgwyr wedi cynnwys y logo hwn ar waelod eu llofnod e-bost.

5.6 **Prif dderbynfa** - Lleolir dwy brif dderbynfa/switsfwrdd y Cyngor ym mhrif swyddfeydd y Cyngor ym Modlondeb, Conwy a Choed Pella, Bae Colwyn. Dynodwyd pob un o swyddi'r prif derbynfeidd/switsfwrdd yn rhai Cymraeg hanfodol ac mae pob un o'r 15 aelod o staff (100%) sy'n gweithio yno yn ddwyieithog ac yn meddu ar sgiliau iaith Gymraeg lefel 4 neu uwch.

5.7 Sgiliau iaith Gymraeg Staff y Cyngor

5.7.1 Ers datblygu teclyn sy'n ymddangos ar gyfrifiaduron pawb sy'n medru casglu gwybodaeth am sgiliau ieithyddol y staff gyda'r Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth, bu cynnydd mawr yng nghywirdeb ystadegau sgiliau ieithyddol staff. Bellach, mae bob aelod o staff y Cyngor yn medru defnyddio'r teclyn hwn, ac rydym, gyda chymorth y Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth wedi casglu gwybodaeth am bob aelod o staff erbyn hyn, gan gynnwys y rhai nad ydynt â mynediad i'r fewnwyd. Ac eithrio ysgolion, a staff sy'n gweithio i awdurdodau eraill, mae'r awdurdod yn cyflogi 2,028 o staff parhaol. Dyma fanylion sgiliau iaith Gymraeg y 2,028 o staff sydd wedi llenwi gwybodaeth am eu sgiliau iaith Gymraeg:

Sgiliau iaith Gymraeg Staff y Cyngor:

Gwranddo / Siarad		
Lefel	Nifer y staff	%
Lefel 0	524	26
Lefel 1	545	27
Lefel 2	180	9
Lefel 3	189	9
Lefel 4	202	10
Lefel 5	388	19
CYFANSWM	2,028	

Darllen / Deall		
Lefel	Nifer y staff	%
Lefel 0	578	28
Lefel 1	505	25
Lefel 2	206	10
Lefel 3	148	7
Lefel 4	214	11
Lefel 5	377	19
CYFANSWM	2,028	

Ysgrifennu		
Lefel	Nifer y staff	%
Lefel 0	664	33
Lefel 1	490	24
Lefel 2	165	8
Lefel 3	163	8
Lefel 4	185	9
Lefel 5	361	18
CYFANSWM	2,028	

5.7.2. Mae staff y cyngor wedi defnyddio'r teclyn ar y fewnwyd i nodi eu sgiliau iaith Gymraeg gan ddefnyddio'r tabl a welir yn y Strategaeth Sgiliau Iaith. Uchod, mae sgiliau iaith pob aelod o staff sydd wedi ateb y cwestiynau ar y fewnwyd.

5.7.3 Gwelir bod 29% wedi nodi eu bod yn siaradwyr Cymraeg rhugl (Lefel 4 a 5). Mae hyn yn gyson â 30% o staff a nododd eu bod yn siaradwyr Cymraeg rhugl yn ystod 2017-18 a 31.5% a nododd eu bod yn siaradwyr Cymraeg rhugl yn ystod 2016-17.

5.7.4 Rydym wedi anfon manylion fesul gwasanaeth at bob Pennaeth Gwasanaeth ac mae modd gweld y dadansoddiad isod.

Gwasanaeth	Cyfanswm Staff	Nifer y staff sy'n siarad Cymraeg yn rhugl (Lefelau 4 a 5)	Nifer y staff sy'n Dysgu Cymraeg (Lefelau 1, 2 a 3)	Nifer y staff sydd â dim gallu Cymraeg (Lefel 0)
Adnoddau Dynol	22	5 (23%)	11 (50%)	6 (27%)
Adran y Prif Weithredwr	6	1 (16.5%)	4 (67%)	1 (16.5%)
Addysg	165	83 (50%)	58 (35%)	24 (15%)
Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	239	65 (27%)	102 (43%)	72 (30%)
Archwilio Mewnol	12	1 (8%)	7 (58.5%)	4 (33.5%)
Gwasanaeth Ariannol Corfforaethol	37	6 (16%)	20 (54%)	11 (30%)
Gwasanaeth Datblygu Cymunedol	270	79 (29%)	145 (54%)	46 (17%)
Gwasanaeth Digwyddiadau Corfforaethol, Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Marchnata	12	3 (25%)	5 (42%)	4 (33%)
Gwasanaethau Cymdeithasol – Oedolion	622	170 (27%)	279 (45%)	173 (28%)
Gwasanaethau Cymdeithasol – Plant	195	37 (19%)	75 (38%)	83 (43%)
Refeniw a Budd-daliadau	75	22 (29%)	32 (43%)	21 (28%)
Rheoleiddio a Thai	130	25 (19%)	74 (57%)	31 (24%)
Rheoli Stadau ac Asedau	8	2 (25%)	5 (62.5%)	1 (12.5%)
Technoleg Gwybodaeth a Thrawsnewid Digidol	72	16 (22%)	36 (50%)	20 (28%)
Theatrau a'r Ganolfan Gynadledda	77	19 (25%)	36 (47%)	22 (28%)
Tîm Gwella a Datblygu Corfforaethol	11	1 (9%)	8 (73%)	2 (18%)
Y Gyfraith a Llywodraethu	75	55 (73%)	17 (23%)	3 (4%)
CYFANSWM	2,028	590 (29%)	914 (45%)	524 (26%)

5.8 **Recriwtio - Swyddi a hysbysebwyd yn ystod y flwyddyn** – Dyma fanylion am nifer/canran y swyddi a hysbysebwyd yn ystod y flwyddyn lle'r oedd y Gymraeg yn hanfodol neu'n ddymunol; a nifer/canran y swyddi ym mhob categori lle penodwyd siaradwyr Cymraeg.

DYNODIAD	NIFER A % FESUL CATEGORI IAITH	NIFER A % Y SWYDDI LLE PENODWYD SIARADWYR CYMRAEG
HANFODOL	33% - 138 swydd	O'r 127 swydd y recriwtiwyd iddynt, penodwyd siaradwyr Cymraeg (lefel 4 ac uwch) i 127 (100%) ohonynt. Hyd yn hyn, ni phenodwyd unrhyw un i 11 o'r swyddi hyn gan fod y broses recriwtio yn parhau.
DYMUNOL	67% - 283 swydd	O'r 254 swydd y recriwtiwyd iddynt, roedd 104 swyddog yn siarad Cymraeg yn rhugl (41%). Hyd yn hyn, ni phenodwyd unrhyw un i 29 o'r swyddi hyn gan fod y broses recriwtio yn parhau.
CYFANSWM YM MHOB DYNODIAD	421 swydd	Felly, o'r 381 swydd y recriwtiwyd iddynt, penodwyd cyfanswm o 231 o siaradwyr Cymraeg rhugl, sef canran o 61%.

5.9 **Hyfforddiant Cymraeg a Gyflawnwyd** – Gwelir isod fanylion am nifer y staff sydd wedi cael hyfforddiant yn Gymraeg i lefel o Gymhwyster penodol a nifer y staff sydd wedi cael hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith yn ystod 2018-19.

5.9.1 CYRSIAU CYMRAEG YN Y GWEITHLE

Dyddiad / Hyd y cwrs	Addas ar gyfer	Manylion	Cais	Cyfanswm wnaeth fynychu
Mynediad (Lefel 1)	Y rhai sy'n dymuno dysgu Cymraeg	Cwrs 6 mis ar gyfer pobl sy'n dymuno dysgu Cymraeg	Dewis personol y staff	43
Sylfaen (Lefel 2)				15
Canolradd (Lefel 3)				12
Canolradd (Lefel 3) (Nant Gwrtheyrn)				5
CYFANSWM Y NIFER WNAETH FYNYCHU'R CWRS				75

5.9.2 AMRYWIOL GYRSIAU A GYNIGWYD /GYNHALIWYD YN GYMRAEG

Cwrs a gynigwyd?	Sawl cwrs gafodd ei gynnig yn Gymraeg?	Cyfanswm wnaeth fynychu
Recriwtio Diogel i Reolwyr (Safon 128, (a) recriwtio a chyfweld)	1	Ni chafodd ei gynnal oherwydd nad oedd digon wedi cofrestru.
Rheoli'r Broses Gwerthuso Staff (Safon 128, (b) rheoli perfformiad)	1	Ni chafodd ei gynnal oherwydd nad oedd digon wedi cofrestru
Rheoli'r broses ddisgyblu (Safon 128, (c) gweithdrefnau cwyno a disgyblu)	1	Ni chafodd ei gynnal oherwydd nad oedd digon wedi cofrestru
Iechyd a Diogelwch Corfforaethol (Safon 128, (dd) iechyd a diogelwch)	1	Ni chafodd ei gynnal oherwydd nad oedd digon wedi cofrestru

5.9.3 SESIWN GYFLWYNO GORFFORAETHOL / YMWHYBYDDIAETH IAITH

Dyddiad / Hyd y cwrs	Addas ar gyfer	Manylion	Cais	Cyfanswm wnaeth fynychu
12/5/2017	Aelodau newydd o staff – (Dylai pob aelod o staff newydd fynychu sesiwn gyflwyno /gorfforaethol o fewn 6 mis o ddechrau gweithio efo'r cyngor.)	Caiff y swyddogion anerchiad gan y Prif Weithredwr, gyda rhan o'r anerchiad yn Gymraeg. Mae'r Cyflwyniadau yn ystod y dydd yn cael eu cyflwyno yn Gymraeg, gan gynnwys cyflwyniad gan y Gwasanaeth Iaith Gymraeg a Chyfieithu am weithredu'r Safonau Iaith Gymraeg, y Cymorth a'r Gefnogaeth sydd ar gael, defnyddio'r Gymraeg yn fewnol ac ymwybyddiaeth a hanes yr iaith (Staff o amrywiol wasanaethau Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy)	Gorfodol i bob aelod newydd o staff sy'n cychwyn gweithio gyda'r Cyngor	27
14/7/2017				29
29/9/2017				17
24/11/2017				22
2/2/2019				27
22/3/2019				19
CYFANSWM Y NIFER WNAETH FYNYCHU'R CWRS				141

5.9.3.1 Gwelir o'r ystadegau uchod bod 141 o aelodau staff wedi cael gwybodaeth ymwybyddiaeth iaith eleni.

5.9.3.2 Ymhellach at yr uchod, mae nifer fawr o staff wedi dangos diddordeb mewn cael gwersi Cymraeg drwy gynllun gan Y Ganolfan Dysgu Cymraeg cenedlaethol o'r enw Cymraeg Gwaith. Bydd y gwersi nesaf yn parhau/cychwyn o'r newydd ym mis Mai. Cynllun am ddim yw hwn sy'n darparu gwersi Cymraeg dwys, wythnosol.

6.0 Camau Gweithredu i Gydymffurfio â'r Safonau

6.1 Rhestr o gamau gweithredu a gymerwyd i gydymffurfio â'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau

- Rydym wedi darparu gohebiaeth i staff am ymateb i ohebiaeth, trefnu cyfarfodydd, ateb y ffôn, cyfryngau cymdeithasol, recriwtio, negeseuon e-bost, arwyddion a chyfathrebu mewnol.
- Rydym wedi sicrhau bod staff yn cynnig trosglwyddo galwad i siaradwr Cymraeg wrth gysylltu â'r Cyngor (os nad ydynt yn siaradwyr Cymraeg eu hunain).
- Rydym wedi darparu geiriad i staff i'w gynnwys mewn templedi llythyr, gan gynnig cyfle i drigolion ofyn am ohebiaeth yn Gymraeg yn y dyfodol.
- Rydym wedi hysbysu staff sy'n trefnu cyfarfodydd cyhoeddus y dylai pob gwahoddiad i'r cyfarfod fod yn ddwyieithog, y dylid trefnu cyfieithwyr ar y pryd ar gyfer cyfarfodydd cyhoeddus ac y dylai trefnwyr cyfarfodydd cyhoeddus atgoffa pobl ar ddechrau cyfarfodydd y gallant gyfrannu yn Gymraeg.
- Mae'r holl ddogfennau a gynhyrchir ar gyfer y cyhoedd yn ddwyieithog, gan gynnwys deunydd hyrwyddo a dogfennaeth arddangos.
- Mae'r rhyngwyneb, dewislenni a phob tudalen ar ein gwefan yn ddwyieithog.
- Mae'r holl arwyddion yn cael eu gwirio ar gyfer cydymffurfio â'r Safonau.
- Mae arwyddion wedi cael eu gosod mewn prif dderbynfeydd i ddatgan bod croeso i bobl gyfathrebu drwy gyfrwng y Gymraeg
- Mae pob hysbysiad a hysbyseb cyhoeddus yn ddwyieithog
- Mae pob ffurflen grant a dderbynnir yn Gymraeg yn cael ymateb yn Gymraeg ac mae unrhyw gyfweiliadau sydd eu hangen yn cael eu cynnal drwy gyfrwng y Gymraeg (gyda chymorth cyfieithydd ar y pryd os oes angen).

6.2 Rhestr o gamau gweithredu a gymerwyd i gydymffurfio â'r Safonau Gweithredu

- Rydym wedi cynhyrchu polisi ar ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol er mwyn hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r iaith ac mae'r ddogfen hon wedi cael ei chyhoeddi ar ein mewnwyd.
- Mae'r rhyngwyneb, dewislenni a phob tudalen ar ein mewnwyd yn ddwyieithog
- Rydym wedi cyflwyno proses AD lle gofynnir i'r holl staff a ydynt yn dymuno cael eu contract cyflogaeth yn Gymraeg.
- Rydym yn gofyn i bob aelod o staff a ydynt yn dymuno cael gohebiaeth ar bapur yn ymwneud â'u cyflogaeth ac sydd wedi'i gyfeirio atynt yn bersonol (yn Gymraeg).
- Rydym yn gofyn i bob aelod o staff a ydynt yn dymuno derbyn gohebiaeth ar bapur yn ymwneud â'u hanghenion neu ofynion hyfforddiant yn y Gymraeg.
- Rydym yn gofyn i bob aelod o staff a ydynt yn dymuno cael dogfennau sy'n amlinellu eu hamcanion perfformiad yn Gymraeg a byddwn yn darparu dogfennau yn Gymraeg os mai dyna yw eu dymuniad.
- Rydym yn gofyn i bob aelod o staff a ydynt yn dymuno cael dogfennau sy'n amlinellu eu cynllun gyrfa yn Gymraeg a byddwn yn darparu dogfennau yn Gymraeg os mai dyna yw eu dymuniad.
- Rydym yn gofyn i bob aelod o staff a ydynt yn dymuno derbyn ffurflenni sy'n cofnodi ac yn awdurdodi gwyliau blynyddol, absenoldeb o'r gwaith ac oriau gwaith hyblyg yn y Gymraeg.
- Mae'r staff yn gallu gwneud cwynion yn Gymraeg drwy'r drefn gwyno gorfforaethol ac mae staff yn gwybod am hyn.

- Mae Gweithdrefn Gwyno Corfforaethol y Cyngor eisoes yn nodi y gall staff wneud cwyn yn y Gymraeg ac mae ganddynt hawl i ymateb i gŵyn a wnaed amdanynt yn Gymraeg. Mae'r staff wedi cael gwybod am yr hawl honno.
- Bydd y staff yn cael cynnig cyfle i gynnal unrhyw gyfarfodydd ynglŷn â chwynion a wneir yn eu herbyn yn y Gymraeg (gyda neu heb ddefnyddio cyfieithydd).
- Bydd unrhyw gofnod o benderfyniad sy'n ymwneud â chwyn yn erbyn aelod o staff yn cael ei gyhoeddi yn Gymraeg (a bydd unrhyw gyfarfod dilynol yn cael ei gynnal yn Gymraeg).
- Mae ein polisiâu Adnoddau Dynol yn datgan y gall staff ymateb yn Gymraeg i unrhyw honiadau a wneir yn eu herbyn.
- Mae meddalwedd cyfrifiadurol ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg wedi cael ei ddarparu i bob aelod o staff sy'n siarad neu'n dysgu Cymraeg a darperir rhyngwynebau Cymraeg ar gyfer meddalwedd (megis Microsoft Word) pan fo staff yn dymuno cael hynny.
- Mae testun ein hafan dudalen ar y fewnrwyd yn Gymraeg.
- Mae unrhyw dudalennau ar y fewnrwyd sydd â thudalennau cyfatebol yn Gymraeg yn cynnwys dolen gyswllt uniongyrchol i'r dudalen Gymraeg.
- Mae tudalennau ar y fewnrwyd sy'n darparu gwasanaethau a deunydd cefnogi i hyrwyddo'r iaith Gymraeg a chynorthwyo staff wrth ddefnyddio'r iaith Gymraeg.
- Mae'r rhyngwyneb a dewislenni ar y fewnrwyd yn Gymraeg.
- Mae'r Cyngor wedi cynnal asesiad o sgiliau iaith Gymraeg gweithwyr trwy hunanasesiad.
- Mae'r Cyngor yn hyrwyddo cyfleoedd yn ystod oriau gwaith i weithwyr gael cyrsiau Cymraeg sylfaenol.
- Mae'r Cyngor yn darparu cyfleoedd i staff sydd eisieu gwella eu hyfforddiant Cymraeg sylfaenol drwy gynnig hyfforddiant pellach.
- Mae'r Cyngor yn datblygu modiwl e-ddysgu, er mwyn codi ymwybyddiaeth staff o'r iaith Gymraeg.
- Darperir gwybodaeth i godi ymwybyddiaeth o'r iaith Gymraeg i bob aelod o staff newydd.
- Rydym wedi darparu geiriad i staff ddefnyddio ar eu llofnod e-bost, i hysbysu pobl a ydynt yn siaradwyr Cymraeg rhugl neu'n ddysgwyr.

6.3 Rhestr o gamau gweithredu a gymerwyd i gydymffurfio â'r Safonau Llundain Polisi

- Rydym wedi hysbysu rheolwyr i ystyried effeithiau unrhyw bolisi newydd (neu ddiwygiadau i'r polisi) ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r iaith Gymraeg a sicrhau nad yw'r iaith Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.
- Pan fydd polisi newydd yn cael ei lunio, rydym yn sicrhau bod yr holl reolwyr yn gwybod am yr angen i ystyried effeithiau penderfyniadau polisi ar yr iaith Gymraeg. Bydd hyn yn cael ei wneud drwy gyflwyno adran ar adroddiadau ffurfiol y Cyngor a fydd yn dangos pa fath o ystyriaeth sydd wedi'i roi i'r iaith Gymraeg.
- Os caiff ymchwil ei gomisiynu a fwriedir i gynorthwyo gyda llunio polisiâu, byddwn yn sicrhau bod yr ymchwil yn ystyried sut y gellir gwneud y penderfyniad polisi er mwyn sicrhau nad yw'n cael effaith negyddol ar yr iaith Gymraeg.
- Er mwyn sicrhau bod unrhyw ymgynghori ar bolisiâu yn cynnig cyfle i bobl wneud sylwadau ar effeithiau unrhyw bolisiâu newydd ar y defnydd o'r iaith Gymraeg, mae rheolwyr yn gwybod am yr angen hwnnw.